

DÉLMAGYARORSZÁG

AZ MSZMP SZEGED VÁROSI BIZOTTSÁGÁNAK LAPJA

Gazdagodni

„A jövedelmező gazdálkodás legyen a cselekvés általános normája. A bérek, a keresetek, a munkajövedelmek az eddigénél jobban fejezzék ki a teljesítményekben levő különbségeket, a munka társadalmi hasznosságát. A reálbérek azonban csökkentek, egyes rétegek megélhetése nehezebbé vált.” (Idézet a XIII. kongresszus irányelveiből.)

A mai magyar társadalom — miként ezt hozzáértő kutatóink számos helyen leírták, elmondták — jövedelmi viszonyait tekintve jószerevel három fő csoportra osztható. E hármasságból méreteiben legjelentősebb a középréteg aránya, az egészsz mintegy hattizede, alkalmasint több is, hogy a felső tized és az alsó hányad kiadja az egészet. Természetesen ezernyi eltérés és kivétel mutatkozik, míhlyt közelebb hajlunk a valósághoz, elfelé az átlagtól. Ráadásul az is igaz, hogy mondhatni tájegységenként mást ér a forint, hiszen itt drágább az élet, amott olcsóbb a megélhetés. Azután meg az életkor is számít, mert fiataloknak még előtűk van — a nyugdíjasoknak utánuk jobbra. Ezért, ha valaki pályakezdőként keres keveset, még joggal bizakodik a változásban, míg ha a nyugdíj kevés, már nehezebb a helyzet.

Elmúlt negyven esztendőnk egyik legfőbb értéke volt a teljes foglalkoztatottság következetes érvényesítése, ami a közvéleményben afféle természetességgé kövesedett. Sőt, utóbb azonosult az egyes munkahelyek, státusok sérthetlenségének elvével. Márpedig társadalmi méretű mobilitás, a hanyatlást elkerülő reformok válnak lehetővé a munkahelyek mozdihatatlanságától. Az a mód, ahogyan tegnapi intéztük a dolgokat, jónak, sőt, véglegesnek látszott, ahogy tegnap, az már csak megfélelőnek minősült, a kétely némi árnyékával, mára azonban nyilvánvalóvá lett a változás, szükség. Döreség abban bizakodni, hogy akár a változások irányait, akár hatásait egyformán ítéli meg közvéleményünk. Az egyes rétegek és csoportok eltérő szociális helyzetére már önmagában szavatolja a megítélés különbözőségét. Továbbá a társadalomban, tehát a városban, megyében, munkahelyen betöltött pozíció is jelentősen befolyásolja — éppen az eltérő érdekek folytán — a személyes megítéléseket. Követendő útjainkat illetően, „Úgy tűnik, hogy a napi hajszát a megélhetésért, a gazdasági és kereskedelmi, üzleti gyakorlat mind nagyobb szerephez jut a mindennapokban, és ez egyeseknél olyan értékesítéssel jár, hogy figyelmüket kizárólag személyes anyagi céljaik érvényesítésére fordítják.” (Részlet egy információs jelentésből.)

Sokan összetévesztik azt, ami van, azzal, amit látni szeretnének — mondják a cinikusok. Aki teheti, gyarapodik, a többi pedig irigykedik — így mások. És különben is, eddig az volt a baj, hogy mellőztük, gyakran titkoltuk a teljesítményelv érvényesítését, tehát most nyíltan tesszük: dolgozunk, szervezünk, ügyeskedünk! Melyik a tisztességtelen? Vajon nem kell-e minden építkezéskor ügyesen szervezni, előre gondolkodni — ha ép bírral és ideggel akarja megúszni a tortát? És még tovább: végül is a saját egészségüket, pénzüket kockáztatják a vállalkozók, miért mások feltik őket?

Kérdés sok, válasz kevés. Félreértés elkerülése végett, nem a nagy ötletek hiányoznak, amelyek egyik-másikunk fejéből kipattoghatnak. Még tán a teoretikus magyarázat sem vágyaink szerinti. Egyetlen igazi megoldásként a társadalmi valóságnak kell a válaszokat kiküzdnie a mindennapokból.

Egyelőre még ott tartunk, hogy a munkahelyi kollektívák, szívük szerint, fillére egyformán osztják el a jutalmat. Mert, hogy jobb a békekesség, meg végül is, oly kevés ez a pénz (ami igaz is lehet). Na, persze, ez az osztás a nyilvánosság előtt történik, az eredménye legalábbis oda kerül. Némileg más a helyzet, ha amúgy magunk között zajlik a dolog, és az eredmény sem szívárog ki — legelőjebb az újság írja meg, a bírósági rovatban. Valahogy ilyenformán vagyunk a mások gazdagságának megítélésére is. Ha messze van az illető, és csupán munkája eredményét szemléljük (befelé sárgálló irigységgel), akkor gyakrabban adjuk át magunkat a föltoluló indulatoknak, mintsem dicsérnénk. Pedig! Igen, lassan tudomásul kellene vennünk, nekünk, sokunknak, akiket sokan mások megelőztek az anyagiak ügyes forgatásában, hogy lehetséges a törvények súlyos látványos áthágása nélkül is vagyont gyűjteni, gyarapodni. Más kérdés persze, hogy ehhez meg kell találni azokat a lehetőségeket, vállalni kell azokat a kockázatokat — és még tőkét is kell szerezni —, amivel révbe lehet jutni. Hogy mindezt nem lehet napi nyolc órában, hivatalos keresetből? Nem is sikerül mindenkinek, szerencse is kell. A két évvel ezelőtti országos ideológiai tanácskozáson valami ilyet értettek vállalkozói szocializmuson.

Társadalmunk rétegződéséből, szociális tagoltságából következően viszont egyrészt ezek a lehetőségek sem adóttak mindenkinek — tehát a gyarapodás lehetőségei —, másrészt erősen hat az egyenlőtlen fejlődés elve. Akinek van, annak ugyanígy adóttak — mint már a bibliában megmondták —, akinek viszont nincs, az nehezen szerez. Nem tünik tehát túlságosan indokoltak a várakozások, hogy az egyik rész zokszó nélkül nézi a másik gyorsuló ütemű gyarapodását. Megoldás? Alkalmasint újragondolt szociálpolitika, ennek megfelelő intézmények. És gondolkodni, hosszú távra tervezni.

Végül egy napokban hallott intellem, tünődésre: az a legnagyobb kockázat, amikor a jövőt nem akarjuk látni.

Tráser László

Szeged üdülőváros?

Hozzáltnak a gyógy szállóhoz

Megalkuvások árán

Tíz évvel ezelőtt volt egy jó ötlete az IBUSZ megyei főnökének, Szobákat foglalt Újszegeden, mert nagy üzletet látott a termákvízben. Nem palackozni akarta, hanem idegenforgalmat szervezett. Jöttek is déli szomszédaink, érkeznek azóta is. Keresik a kényelmes, olcsó szobákat, az olyan üdülőket, ahol családi környezetben pihenni tudnak. Sajnos ilyenből egyelőre kevés van.

Lassan két évtizede rebesgetik, Szeged üdülőváros lesz. Hogy miért most, a késői hőcsaták idején jövök elő a farbával? Csiripelni hallottam a madarakat, hamarosan itt a tavasz. És ha itt a tavasz, akkor hozzákezdenek a 300 ágvas SZOT-gyógyászati alapozásához. Ez a nyitánya annak az üdülőépítési programnak, aminek befejeztével Szeged kiérdemelheti az üdülővárosi rangot. Addig még sok víz lefolyik a Tiszán, és a tisztességes lakópatrióták is tudják, hogy Szeged régóta dédelgeti nagyratóró álmát. Nagypapáink fedezték fel a város alatt a meleg vizet. Az Anna-kúthoz 1927 óta zarándokolnak a gyomorbetegség. Patzauer Dezső 1933-ban lányáról Anna-víznek nevezett és szénásvával telített gyógyvizet hozott forgalomba. Ez az üzlet azóta is jó üzlet.

No de, mi van az üdülővel? Alig kezdett az ország az újjáépítéshez, amikor 1947-ben a városatyák megfogalmazták egy nagy szabású tervet. Kimondták, a Tisza balpartján, Újszegeden, a mai állapotok szerint a két híd közötti területen, tilos lakóházakat építeni. Az ötvenes években ezt a tilalmat feloldották, mert a fűvészkeret környékére akarták telepíteni az üdülőket. Országos konferencia szállásadója volt a város

1961-ben, ahol ismét napirinden szerepelt az üdülőépítés. Nyílt titok volt, nagy mennyiségű termákvíz rejt a föld mélye. Kutakat fúrtak, és megkezdtek meleg vízzel fűteni az első lakótelepet Odesszában. A Tisza-parti strandon elkészítettek három medencét. Csak rövid ideig élvezhettük a termákvíz, mert a folyó évente elöntötte a placcot, és ott álltunk megfurdetlenül. A rendszeres magas vízállás miatt 1975-ben megszületett a tiz év, tiz medence program. Ha jól számolok, nyolc el is készült a városi tanács pedig 1979-ben elfogadott egy olyan fejlesztési programot, ami háztömbökben is számol az újszegedi üdülőkkel. Pénzes partnereket kerestek a tervhez, de a jelentkezők sokáig egymásra vártak. Úgy voltak, a másik kezdje az építkezést, nehogy társak híján egyedül maradjanak, és befurdjenek.

Régi jegyzeteim között lapozgatva kiderül, a MESZÖV már hét évvel ezelőtt fontolgatta az üdülőépítési tervét. A Gypjasi, a Pécskai és a Kállai utcák határolta tömbben akarták alapozni a kétszintes bungalókat. Fantasztikusan magasra rúgtak volna a szanalási költségek. Ezért egy tömbbel arrébb mentek a szövetkeztiek, a Kállai utca és az új híd közötti területet vették célba. Legalább öt-ször leírtam, hamarosan épülhetnek az üdülők. Feljelenethetném magamat hitelrontásért, hiszen egyetlen kapavágást sem tett senki. Tavaly augusztusban hírt adtam arról, szeptembertől várja a MESZÖV a jelentkezőket. A pörüljártak napokig kerestek telefonon, hogy ne szórakozzák Sem a MESZÖV, sem az én szándékomban nem volt a lódi-

tás. Az ügyet átadták a budapesti Coop-Hotelnek, hogy majd toborozza az egész országból a leendő tulajdonosokat. De Pest adig nem mozdult, amíg a meghirdetett üdülőszövetkezetek nem telnek meg. A múlt héten Fantoly István, a MESZÖV főosztályvezetője felhatalmazott, „most már nyugodtan írhatod, áprilisban meghirdetjük. Külföldiek is kapnak használati jogot”. Ez lesz igazán a nagy üzlet, mert ismerőseimről tudom, a tőkeerős külföldi nagybácsik is érdeklődnek a szegedi vállalkozás iránt. Szerintük is jó biznissz az üdülőépítés, itt, Szegeden. A kulturális lehetőségek, a meleg víz és a bungalók télen—nyáron paradicsomot biztosítanak a pihenőknek.

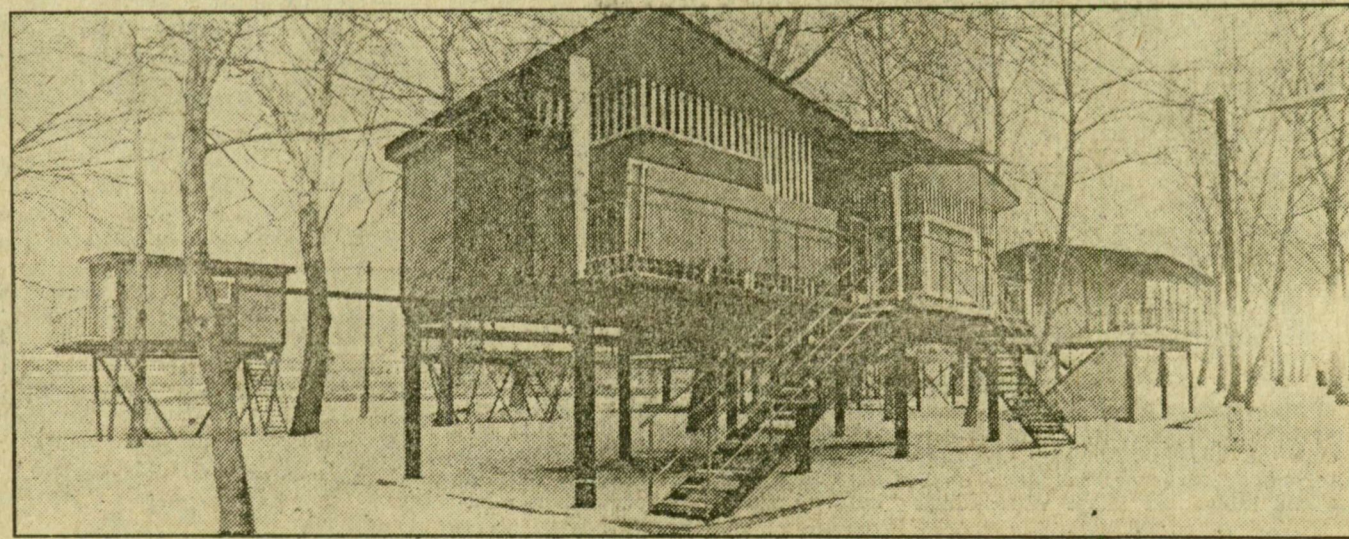
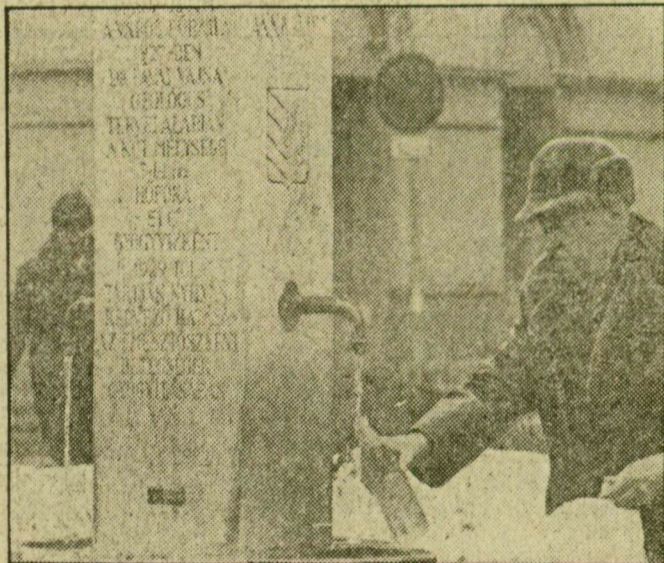
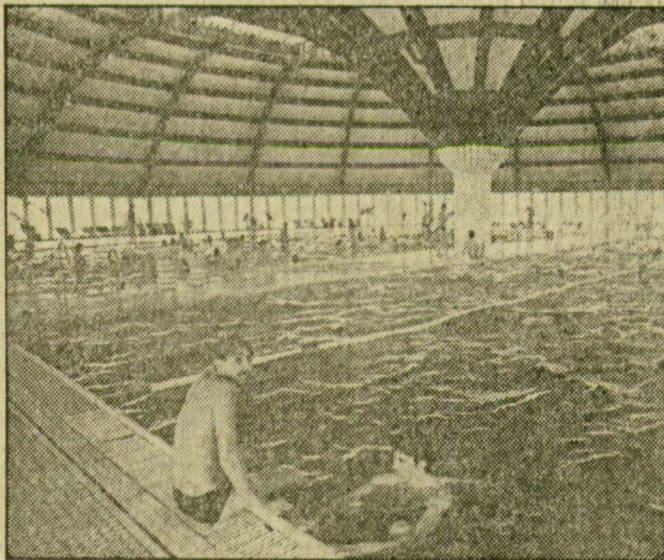
A SZOT-szálló hírverésével is majdnem úgy jártam, mint a szövetkeztiek mozgalmával. Tavaly május elsején igazi ünnepi anyagot írtam: már tervezik, kész a makett, a pénz is nagyjából együtt van. Koczor György tervezőnek megjósoltam, várományosa lehet egy Ybl-díjnak, mert annyira lenyűgözőek elképzelései. Egy újságíró kollégám még az NDK-ba is elvitte a grandiózus tervet és gratulált nekem a magyarok zsenialitásához. Néhány hónappal ezelőtt Budapestről együtt utaztam Koczor Györggyel, és nagyon rosszkedvű volt. Nem a DELTERV, hanem a budapesti LAKÓTERV elképzelései alapján készül a SZOT-szálló. Az újévi interjúban az iránt érdeklődtem, nem furdunk-e be az újabb programmal. Ismétlem akkori nyilatkozatát Takács Máté városi főépítésznek: „A SZOT-szállóval nagy lépést teszünk az üdülővárosi koncepció kiteljesedéséhez,

Sajnos nem az általunk is támogatott elképzelés győzött. A DELTERV programja ugyanis jobban illeszkedett volna a környezethez, és az üdülőépítésben is új formát hozott volna. Végül is a budapesti LAKÓTERV egyszerűbb és olcsóbb elgondolását fogadta el a beruházó. Kénytelenek vagyunk megalkudni a fontosabb cél, a feltétlen megvalósulás érdekében.”

A jelenlegi program szerint ez a beruházás csak 250 millió forintba kerül. A DELTERV lesz a kivitelező, a jó időt várja, hogy a cölöverő gépek felbújjanak. Remélhetőleg erre a hirre a komoly szándékú beruházók hamarosan megjelennek a Tisza partján. Bizonyos érdeklődőkből most sincs hiány. Sőt: a különböző szövetkeztiek, egyéni vállalkozókkal karöltve, elkészítetik egy százágvas üdülő tanulmánytervet. Magánszemélyek társultak szabadidő-központ-teniszpályák létrehozására Tavaly elkezdte az építkezést az olajipar, négyszáz ágvas szállót hozott tető alá. Az épület az olajmunkásoknak ad majd otthont. Nem lesz „sima” szálló, mert vízgyógyászati részleggel is rendelkezik a majdani intézmény. Magánszemélyek panziót húznak fel, szóval, csupa jó hír. A város egyik legszebb részén — ha jól összeszámolok mindent, hozzáveszem a MESZÖV 110 ágvas üdülőépítési akcióját is —, rövid időn belül ezer vendéget tudnak elhelyezni.

Azt hiszem, a grandiózus tervek láttán és hallatán nem lakópatrióta túlzás leírni: Szeged üdülőváros lesz. Hogy mikor? Talán még ebben az évtizedben.

Halász Miklós

Nagy László felvétele